

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	4.Kf.700.216/2023/6.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	dr. Hadnagy József Sándor ügyvéd (felperesi képviselő címe)
Az alperes:	Fővárosi Rendészeti Önkormányzati Igazgatóság (alperes címe)
Az alperes képviselője:	Ügyvédi Iroda neve (alperesi képviselő címe, eljáró ügyvéd: dr. Nagy Gergő)
A per tárgya:	közszolgálati jogviszony megszüntetésével kapcsolatos közigazgatási jogvita elbírálása
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes (33. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Fővárosi Törvényszék 52.K.704.425/2021/32. számú ítélete

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja akként, hogy a felperesnek a közszolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeként megállapított átalánykártérítés összegét 2.875.800 (kétmillió-nyolcszázhetvenötezer-nyolcszáz) forintra, valamint az elsőfokú perköltséget 350.000 (háromszázötvenezer) forintra leszállítja, ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 110.000 (száztízezer) forint másodfokú perköltséget.

A kereseti és a fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes minisztériumnál, illetve a belügyminiszter irányítása alatt álló szervnél fennálló hivatásos szolgálati viszonya 2020. december 31. napjával közös megegyezéssel megszüntetésre került, majd 2021. január 1. napjától határozatlan időre az alperessel humán szolgálati osztályvezető munkakör ellátására közszolgálati jogviszonyt létesített. Kinevezése szerinti besorolási fokozata osztályvezető, besorolási osztálya I., illetménye 479.300 forint. A felek a kinevezésben a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 46. §-a alapján 2021. június 30. napjáig (6 hónapra) próbaidőt kötöttek ki.

[2] Az alperes a 2021. március 16. napján kelt és ilyen hatályú intézkedésével a felperes kinevezését egyoldalúan – nem vezetői munkakörbe áthelyezve, besorolási fokozatát főtanácsosra, munkakörét jogi előadóra módosítva, illetményét 340.700 forintra csökkentve – módosította, abban a Kttv. 48. § (7) bekezdése szerinti nyilatkozattételi lehetőségről is tájékoztatást adott, miszerint ezen okirat közlésétől számított 4 munkanapon belül írásban benyújtott, erre irányuló kérelemre a jogviszonyt felmentéssel meg kell szüntetni. A felperes részére a kinevezés módosítását 2021. március 16. napján kézbesítették, ezt követően a 2021. március 22. napján a Kttv. 48. § (7) bekezdés b) pontjára hivatkozással a közszolgálati jogviszonyának a 63. § (2) bekezdés d) pontja alapján felmentéssel történő megszüntetését kérte, melyről az alperes ugyanezen a napon értesült. Az alperes 2021. március 22. napján – a felmentés iránti kérelem benyújtását követően – a felperes részére az szám1. számú munkáltatói intézkedést átadta, melyben a közszolgálati jogviszonyt egyoldalúan, a Kttv. 60. § (2) bekezdés e) pontja alapján a próbaidő alatt azonnali hatállyal (2021. március 22. napjával) megszüntette. Ezen intézkedésben utalt a BH2010.258. számú bírósági határozatra, miszerint a Kttv. 60. § (2) bekezdés e) pontjában és 46. § (3) bekezdésében rögzített speciális szabály elsőbbséget élvez, melyre tekintettel indoklási kötelezettség nélkül dönthet a jogviszony próbaidő alatti megszüntetéséről.

[3] A felperes 2021. július 1-jével újabb foglalkoztatási jogviszonyt létesített.

A kereset és a védírat

[4] A felperes többször pontosított keresetében a közszolgálati jogviszonya jogellenes megszüntetésének megállapítását, valamint elsődlegesen a Kttv. 10. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozással a 2021. június 30. napjáig terjedő időszakra elmaradt munkabére, egyéb juttatásai (cafetéria, rekreációs támogatás, ruházati költségtérítés, egészségpénztári hozzájárulás, folyószámla költségtérítés, Budapest bérletszelvény) arányos részének, valamint a Kttv. 193. § (4) bekezdése alapján 12 havi átalánykártérítés megfizetését, másodlagosan a Kttv. 193. § (5) bekezdés alapján 12 havi illetményének megfelelő káratálcány megfizetését kérte. A 12 havi átalánykártérítést arra alapította, hogy közszolgálati jogviszonya létesítése érdekében a rendőrségnél 25 éve fennálló szolgálati viszonyát szüntette meg. Álláspontja szerint az alperes a jogviszonyát – a Kttv. 63. § (2) bekezdés alapján előterjesztett, egyoldalú és kőgens, a munkáltatóra kötelező jognyilatkozatára tekintettel – a Kttv. 60. § (2) bekezdés e) pontja alapján jogszerőtlenül szüntette meg. A jognyilatkozatot határidőben a Kttv. 48. § (7)

bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt feltételek fennállására tekintettel tette meg. Az alperes a közszolgálati jogviszonya azonnali hatályú megszüntetésével lényegében annulálta a kinevezés módosítást, és az abban biztosított azon jogát, hogy a jogviszonya megszüntetését maga kezdeményezze. Az alperesnek a nyilatkozat közlésével fel kellett volna mentenie és a felmentési időre járó összeget részére meg kellett volna fizetnie. Az alperes rendeltetésellenes joggyakorlást is megvalósított, mivel a jogviszony próbaidő alatti azonnali hatályú megszüntetése nem szolgálhat eszközül arra, hogy a közszolgálati tisztviselőt a jogérvényesítésében akadályozza és korlátozza, illetve az alperest a felmentési időre járó munkabér megfizetése alól mentesítse. Az alperes e magatartásával a Kttv. 10. § (1) bekezdésében tilalmazott joggal való visszaélést is megvalósította.

[5] Az alperes védiratában elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az átalánykártérítés a Kttv. 193. § (4) bekezdése alapján két havi illetménynek megfelelő összegre történő leszállítását kérte. Nézete szerint a jogviszony nem azonnali hatályú megszüntetése nem akadályozza annak, hogy azt a felmentési (felmondási) idő alatt bármely fél azonnali hatállyal megszüntesse, a két jogviszony megszüntetési mód egymástól független.

A jogviszony azonnali hatályú megszüntetése folytán a nem azonnali hatályú megszüntetés nem tud hatályosulni, így a felmentési kötelezettség nem áll fenn akkor, ha a jogviszony időközben megszűnt. Az azonnali hatályú megszüntetés a próbaidő alatt jogszerűen és érvényesen alkalmazható eszköz, melyet nem korlátozhatott vagy írhatott felül a felperesi jognyilatkozat, mivel a jogviszony azonnali hatályú megszüntetése erősebb, feltétlen érvényesülést élvez. Utalt e körben a BH2020.154. számú és BH2002.31. számú döntésekre. Joggal való visszaélést sem valósított meg, mivel az azonnali hatályú megszüntetés jogával a próbaidő alatt mindkét fél élhetett, és azzal, hogy e jogát gyakorolta, nem okozott nagyobb hátrányt a felperesnek, mint amekkora hátrányt neki kellett volna elszenvednie azáltal, hogy a jogviszonyt „rendes” felmondás keretében szünteti meg. A kereseti követelést összecszerülésében is vitatta.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest a felperes közszolgálati jogviszonyának jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként 5.751.600 forint átalánykártérítés és 700.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Ítéletét a Kttv. 48. § (1) bekezdésére, (2) bekezdés d) pontjára, (7) bekezdésére, 63. § (2) bekezdés d) pontjára, valamint 193. § (1) és (5) bekezdéseire alapította. Rögzítette, hogy a perbeli esetben a jogviszony megszüntetésének speciális esete áll fenn, mely a „lex specialis derogat legi generali” elve alapján az általános rendelkezés (egyoldalúan, a próbaidő alatti azonnali hatályú jogviszony megszüntetés) alkalmazhatóságát lerontja. A felperest a Kttv. 48. § (7) bekezdés b) pontja alapján a kinevezés módosításával a nyilatkozattételi jog megillette, amellyel szabályszerűen élt. A Kttv. 48. § (7) bekezdés alapján a jogviszony megszüntetése kétlépcsős folyamat, melyet a felperes nyilatkozata indított el, és a jogszabály kógens rendelkezése alapján az alperes jogviszonyt megszüntető intézkedésével zárult. Az alperes ilyen esetben nem választhat más megszüntetési módot, azaz nem élhet jogszerűen az azonnali hatályú jogviszony

megszüntetési lehetőséggel. Ezen jogszabályhely alapján a jogviszony megszüntetési mód kizárólag a felmentés lehet, más mód jogszerűen nem alkalmazható. A próbaidő alatti, az alperes által alkalmazott megszüntetés azokra az általános esetekre vonatkozhat, amelyekben nem történt egyoldalú kinevezés módosítás és nincs a Kttv. 48. § (7) bekezdése szerinti nyilatkozat. A jogellenes jogviszony megszüntetésre tekintettel a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközést nem állapította meg. A jogviszony megszüntetésének jogellenessége kizárja a joggal való visszaélés megállapítását, mivel annak feltétele a formálisan jogszerű, azonban a jog rendeltetésének nem megfelelő joggyakorlás, azaz a jogellenes munkáltatói intézkedés hiánya, ezért az elsődleges kereseti kérelmet nem tartotta megalapozottnak. A másodlagos kereseti kérelem alapján a 12 havi átalánykártérítés iránti kereseti kérelemnek helyt adott, figyelemmel arra, hogy az nem éri el a törvényi középérték szintjét sem; az alperes magatartása kirívóan jogellenes volt, a munkavállalók érdekeit védő szabályt sértett meg; a felperesnek negyed éven át nem volt munkája és jövedelme, ennek hiányában kellett biztosítania létfenntartását; a társadalombiztosítás keretében biztosítási jogviszonyát ezen időszakra elvesztette, mely a későbbiekben (a nyugellátás megállapítása során) hátránnyá jelentkezik. A hivatásos szolgálati jogviszony megszüntetésével kapcsolatban az alperes jogellenes magatartását nem látta igazoltnak.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[7] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan – az elsőfokú ítéletet jogalapjában helybenhagyó ítélet esetén – az átalánykártérítés mértékének 958.600 forintra történő leszállítását, harmadlagosan az átalánykártérítés összegének mérlegeléssel történő lecsökkentését, valamint a megállapított elsőfokú perköltség mérséklését kérte.

Jogszabálysértésként a Kttv. 46. § (3) bekezdésére, 60. § (2) bekezdés e) pontjára, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4)-(5) bekezdéseire hivatkozott, valamint utalt a Kúria Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett BH2020.5.154. számú határozatától való eltérésre. Álláspontja szerint a Kttv. 60. § (2) bekezdés e) pontja a jogviszony megszüntetésére vonatkozóan semmilyen megkötést, korlátozást nem tartalmaz annak feltételeit, gyakorlását illetően, a felperes jognyilatkozata ezen jogát nem annulálta. Megalapozatlanul állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Kttv. 46. § (3) bekezdése és 60. § (2) bekezdés e) pontja, valamint a 48. § (7) bekezdése szerinti jogviszonyt megszüntető rendelkezések egymással általános-speciális viszonyban állnak, azok között nincs hierarchia. Az a megállapítás is téves, hogy a rendelkezés viszonylatában a Kttv. 48. § (7) bekezdésben írt megszüntetési mód kógens lenne, mivel a 60. § (2) bekezdés e) pontja szerinti megszüntetés sem diszpozitív szabály, a jogszabályhelyek között nincs alá- és fölérendeltség. A tényállás nem volt vitatott, a felperes próbaidő alatt állt, ezen időszakban a jogviszonyt egyoldalúan, azonnali hatállyal megszüntethette. Ez garanciális szabály is arra vonatkozóan, hogy a nem kívánt jogviszonyból a felek kötelezettségek nélkül szabadulni tudjanak. Az elsőfokú bíróság jogértelmezése ezzel szemben azt jelentené, hogy a kinevezés módosításával az egyoldalú jogviszony megszüntetésének lehetőségét elveszti, illetve, ha a felmentés hatálya alatt álló munkavállaló olyan magatartást tanúsít, amely a jogviszony azonnali megszüntetését indokolná, akkor vele szemben semmilyen jogi eszköz nem állna rendelkezésre. Ez az értelmezés ellentétes a próbaidő rendeltetésével. A jogviszony megszüntetési okok között

nincs hierarchia, ezért az elsőfokú bíróságnak a jogszerűség kérdésében érdekmérlegeléssel kellett volna döntenie. A BH2020.5.154. számú határozatra utalással kifejtette, hogy a munkáltató a (rendes) felmondás közlését követően a felmondási idő alatt – miután a munkavállaló munkaviszonya még nem szűnt meg – (rendkívüli) azonnali hatályú felmondással élhet, és ilyen esetben a munkaviszony az azonnali hatályú megszüntető intézkedéssel szűnik meg, ennél fogva a (rendes) felmondást tartalmazó jognyilatkozathoz már nem fűződik munkaviszonyt megszüntető hatás. A másodlagos és harmadlagos fellebbezési kérelmének indokai szerint az elsőfokú ítélet a Kttv. 193. § (5) bekezdését sérti, mert a megítélt 12 havi átalánykártérítés mértéke a felperes által elszenvedett károk és egyéb hátrányok mértékével nem áll arányban. Nem valós, hogy kirívóan jogszabálysértő módon járt volna el, mivel a kérdés jogszabályi szinten egyértelműen nem szabályozott, a felek közötti jogvita is jogértelmezési szintű. Az elsőfokú bíróság az érdekmérlegelés során kizárólag a felperesi hátrányokat értékelte, míg az ő oldalán a jogviszony megszüntetéséhez fűződő jogos érdeket nem. A felperes maga döntött arról, hogy a több évre visszanyúló hivatásos szolgálati jogviszonyát próbaidős közszerződés jogviszonyra cseréli. Tisztában volt azzal, hogy a próbaidő alatt a jogviszonya azonnali hatállyal megszüntethető, azaz védeltséget nem élvez, emellett a jogviszonya nyilatkozatával is megszűnt volna, így az ahhoz kapcsolódó hátrányokat nem lehet az ő terhére értékelni. A felperes társadalombiztosítási jogszerezéssel kapcsolatos érveket a keresetében fel sem hozott, azt az elsőfokú bíróság indokolatlanul tette a vizsgálat tárgyává. A felperes álláskereső járadék igénylésével, illetve a társadalombiztosítás ellátásaira való szerződéskötéssel a társadalombiztosítás szolgáltatásaira jogot szerezhetett, ezen hátrányok megállapítása hipotetikus, annak bekövetkezése (egyáltalán a felperes jogosult lesz-e nyugellátásra vagy más ellátásra), illetve annak összegét a jogviszony megszüntetése miként érinti, nem bizonyította. Az átalánykártérítés nem vonatkoztatható el a felperest ténylegesen ért károktól, mellyel kapcsolatos mérlegelést az elsőfokú bíróság nem végezte el. A felperes jogviszonya a jognyilatkozatára tekintettel két hónap felmentési idővel megszűnt volna, így legfeljebb két havi illetménytől esett el. Az új jogviszonya létesítéséig ezt meghaladóan semmilyen kárt nem igazolt, az ezzel ellentétes megállapítását az elsőfokú bíróság semmivel nem indokolta.

Az elsőfokú bíróság is azt állapította meg, hogy a hivatásos szolgálati jogviszony megszűnése kapcsán a jogellenes magatartása nem állapítható meg, ennek ellenére a kereseti kérelemnek teljes egészében helyt adott, mely önmagában is önellentmondó. A megítélt 12 havi kártérítés kirívóan eltúlzott, a felperest ért hátrányok tekintetében a törvényi minimumhoz közelítő mérték lenne indokolt. A perköltség vonatkozásában az elsőfokú bíróság nem értékelte azt, hogy az elsődleges kereseti kérelem tárgyában a felperes pervesztes lett, a pernyertesség aránya – a pertárgy értékéhez viszonyítva – 76,4%, melynek a perköltségben is meg kellett volna jelennie.

[8] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében tartalma szerint az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy az alperes nem a közszerződés jogviszony megszüntetését kezdeményezte, hanem a kinevezését módosította. A jogviszony megszüntetését maga kezdeményezte, melyhez kapcsolódó jogát az alperes sem vitatta. A Kttv. 48. § (7) bekezdése alapján tett jognyilatkozatát követően az alperes már nem alkalmazhatta az azonnali hatályú felmondást, mivel a jogviszony megszüntetésére a Kttv. 48. § (7) bekezdésében foglalt kógens rendelkezések váltak irányadóvá, ezáltal a felmentés iránti kérelmet az alperes nem utasíthatta vissza. Az alperes által hivatkozott BH2020.5.154. számú határozat jelen ügyben nem alkalmazható, mivel az munkaviszony megszüntetése tárgyában keletkezett, míg jelen perben a Kttv. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az érdekmérlegelés során

a megélhetése áll szemben az alperes költségvetési megtakarításával, a jogszabály olyan szempontot nem ír elő, hogy az átalánykártérítés során az alperes anyagi érdekeit kellene figyelembe venni. A kártérítés mértékénél az elsőfokú bíróság a mérlegelést elvégezte, annak összege a középértéket sem éri el, az eltúlzottnak nem tekinthető. Pernyertes lett, így az elsőfokú perköltsége megilleti, az elsődleges kereseti kérelem elutasításának a költségviselés szempontjából nincs jelentősége.

A Fővárosi Ítéltábla döntése és annak jogi indokai

[9] Az alperes fellebbezése részben alapos.

[10] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezések és fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül. Ennek során arról kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi jogviszony megszüntetés jogellenessége körében jogszerű döntést hozott-e; illetve a megállapított átalánykártérítés mértéke tekintetében az ítéleti indokolás a sérelmezett körben helytálló-e.

[11] A felek által a tényállás nem volt vitatott, közöttük a jogvita a Kttv. vonatkozó rendelkezéseinek eltérő értelmezéséből és alkalmazhatóságából származott. Az ítéltábla ezen okból a másodfokú eljárásban is irányadónak tekintette a feltárt tényállás azon releváns elemeit, hogy a felperes oldalán a Kttv. 48. § (7) bekezdése szerinti nyilatkozattételi lehetőség jogszabályi feltétele fennállt; a felperes e nyilatkozatát 2021. március 22. napján megtette, azt az alperes átvette, majd ugyanezen a napon a felperes jogviszonyát a Kttv. 60. § (2) bekezdés e) pontja alapján azonnali hatállyal a próbaidőre tekintettel megszüntette.

[12] Az ítéltábla elsődlegesen az elsőfokú ítéletnek a jogviszony megszüntetés jogellenessége tárgyában tett megállapításait vizsgálta. E körben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott, azonban annak indokaival csak részben értett egyet. Jogszerűen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a nyilatkozat megtételével az alperes más döntést nem hozhat, minthogy a jogviszonyt felmentéssel megszünteti, e körben a Kttv. 48. § (7) bekezdése kógens rendelkezést tartalmaz. Az alperes helytálló hivatkozása szerint ugyanakkor tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy Kttv. 46. § (3) bekezdése, valamint 60. § (2) bekezdés e) pontja szerinti – próbaidő alatti – azonnali hatályú, illetve a Kttv. 48. § (7) bekezdés szerinti munkavállalói nyilatkozattételre történő jogviszony megszüntetés egymással általános-speciális viszonyban állnak, és ezáltal a speciális jogviszony megszüntetési ok az általánosat megelőzi. A Kttv. a jogviszony megszüntetési okok között nem differenciál, valamint nem tesz hierarchikus különbséget. Ezért a másodfokú bíróság ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság ítélete indoklásának [25] és [34] bekezdéseiben szereplő megállapításokat mellőzte. Ugyanakkor az ítéltábla rámutat arra, hogy a jogviszony kizárólag egy intézkedés alapján szüntethető meg akkor is, ha esetleg a jogviszony megszüntetésének több jogszerű lehetősége is fennáll. Erre tekintettel a

másodfokú bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a két jogviszony megszüntetés közül elsődlegesen melyik hatályosult.

[13] A Kttv. 48. § (7) bekezdése szerint a kormánytisztviselőt a (2) bekezdés d) pontjában meghatározott okból történő kinevezés módosítás közlésétől számított négy munkanapon belül írásban benyújtott kérelmére a 63. § (2) bekezdés d) pontja alapján – a nyilatkozattétel időpontjával kezdődően – fel kell menteni, ha az új munkaköre szerinti illetmény összege nem éri el a korábbi illetménye 80%-át, illetve vezetői munkakörből nem vezetői munkakörbe történő helyezésre kerül sor. Azaz a jogviszony megszüntetése a felmentés kezdő időpontjának számítása szempontjából a nyilatkozat időpontjára visszamenőleges hatályú, annak megtétele ex lege rögzíti a felmentési idő kezdetének, illetve ebből számítottan a jogviszony megszüntetésének az időpontját is. Kétségtelen, hogy a nyilatkozat megtételével a jogviszony még nem tekinthető megszüntetettnek, ahhoz a munkáltató formális intézkedése és a felmentési idő letelte is szükséges, azonban az a munkáltató részéről intézkedési kötelezettséget keletkeztet. Jelen perben ez azt jelenti, hogy az alperesnek a nyilatkozat átvételével a jogviszony felmentéssel történő megszüntetése iránt intézkednie kellett volna, mely kötelezettség a jogviszonyt megszüntető egyoldalú intézkedését megelőzi. Másképpen fogalmazva az alperes nem járhatott volna el akként, mintha e nyilatkozattétel meg sem történt volna, annak ne lennének joghatásai.

[14] Elsődlegesen tehát az alperesnek – a nyilatkozatra tekintettel – a jogviszony megszüntetéséről felmentéssel kellett volna intézkednie, továbbá e körben a Kttv. 67-68. §-aiban foglaltakról való rendelkezés sem lett volna mellőzhető. Ezen kötelezettségét az alperes munkáltatóként elmulasztotta, azaz a felperes felmentéséről nem intézkedett, a felmentési idejét, a jogviszonya megszűnésének időpontját, az addig őt megillető juttatásait nem állapította meg. A nyilatkozatra tekintettel történő jogviszony megszüntetés visszamenőleges hatálya miatt nincs jelentősége annak, hogy az alperes a felmentésről szóló döntést csak esetleg későbbi időpontban hozza meg, mivel a felmentési ok a nyilatkozat alapján már bekövetkezik.

[15] Az alperes megalapozatlanul hivatkozott a Kúria BH2020.5.154. számú határozatára, melyben a Kúria valóban elvi élel mondta ki, hogy a munkáltató a munkavállaló felmondását követően a felmondási idő alatt – tekintettel a munkaviszony fennállására – azonnali hatályú felmondással élhet. E döntés azonban a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 78. §-át alkalmazva, az e törvény hatálya alá tartozó munkaviszony elbírálása kapcsán született. Az Mt. a Kttv. 48. § (7) bekezdése szerinti jogviszony megszüntetési módot nem ismeri, annak speciális rendelkezései (a munkavállaló feltételek bekövetkezéséhez kötött nyilatkozatára a munkáltató jogviszony megszüntetési kötelezettsége) az Mt. hatálya alá tartozó jogviszonyokban nem érvényesülnek. A másodfokú bíróság e körben utal arra is, hogy nem amiatt állapította meg az alperesi intézkedés jogellenességét, hogy a felmentési idő alatt a felperes jogviszonya azonnali hatállyal a Kttv. 60. § (2) bekezdés e) pontja alapján ne lett volna megszüntethető, hanem azért, mert az alperes azt megelőzően a felmentésről és az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezményekről nem rendelkezett.

Amennyiben az alperes a Kttv. 48. § (7) bekezdése szerinti felmentésről dönt, azt követően nem lett volna akadálya annak, hogy a felmentési idő alatt a jogviszonyt a próbaidőre tekintettel azonnali hatállyal megszüntesse. A felmentésről szóló munkáltatói intézkedés hiányában azonban a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését önmagában nem lehetett jogszerűnek tekinteni.

[16] A közszolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésére tekintettel a Kttv. 10. § (1) bekezdése szerinti joggal való visszaélés tilalmába ütköző joggyakorlás nem volt megállapítható, e körben az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal teljes mértékben egyetértett. Helytállóan állapította meg, hogy a joggal valló visszaélés és a jogellenes munkáltatói intézkedés megállapítása egymást kizárja. Mivel a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a Kttv. 48. § (7) bekezdésének megsértésével szüntette meg a felperes közszolgálati jogviszonyát, így a Kttv. 10. § (1) bekezdése szerinti rendeltetésellenes joggyakorlás megállapításának nem volt helye.

[17] Az átalánykártérítés megállapítása kapcsán az ítéltábla az alábbiakra mutat rá. A kialakult bírói gyakorlat szerint az átalány-kártérítés összegszerűsége – a kártérítés átalány jellegére figyelemmel – bizonyítás útján nem állapítható meg, ezért annak összegét a bíróság a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (3) bekezdése szerint az eset összes körülményeinek mérlegelésével a szabad belátása útján határozhatja meg, ez a szabad belátás azonban nem lehet önkényes: a bíróság döntésének meg kell felelnie a helyes gondolkodás követelményének, és a peranyagából kikövetkeztethetőnek kell lennie, továbbá kellő meggyőző erővel kell bírnia. A kártérítés megállapításának nem előfeltétele, hogy a kormánytisztviselőnek ténylegesen kára is keletkezzen. A jogsértés súlyának az értékelése elsősorban a munkáltató jogellenes megszüntetés során tanúsított magatartásának a mérlegelését jelenti (Kf.VII.40.483/2021/6.). Az átalány-kártérítés valamennyi kár kompenzálására szolgál, ezért az átalány-kártérítés összegének megállapításánál az eljáró bíróságnak figyelemmel kell lennie arra, hogy milyen következményekkel járt a felperes esetében a jogviszony jogellenes megszüntetése. Értékelnie kell azt a körülményt is, hogy a felperes mennyi ideje állt az alperessel közszolgálati jogviszonyban, ami egy jogellenes intézkedés folytán szűnt meg (Kúria Kf.VIII.40.424/2021/8.). Az átalány-kártérítés összegszerűsége megállapításánál a Kttv. 193. § (5) bekezdése alapján figyelemmel kell lenni az eset összes körülményére, így különösen – és elsősorban – a jogsértésre és annak súlyára. Értékelési körbe kell vonni az objektív körülményeket, valamint a fél által ebben a körben megadott érvelést, arra nézve, hogy ő mit tekint súlyos következménynek. Szem előtt tartva a bírói gyakorlatot, elfogadott a középértéknek megfelelő elsődleges viszonyítási alap (BH2006. 337., Kfv.VII.37.353/2020/7.). Az átalány-kártérítés mértékét elsősorban a jogsértés súlyossága határozza meg. Amennyiben a felmentés csupán alaki ok miatt minősült jogellenesnek, nem indokolt az átalány-kártérítés minimum összegénél magasabb marasztalás megállapítása (Kúria Mfv.II.10.401/2017/8.).

[18] A másodfokú bíróságnak a fentiekben összefoglalt ítélkezési gyakorlat tükrében abban a kérdésben kellett állást foglalnia a Kp. 78. § (2) bekezdésében foglalt mérlegelési kötelezettség és a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettség megsértésére történt fellebbezési hivatkozás mentén, hogy az elsőfokú bíróság az okszerű mérlegelés követelményét megsértve értékelte, vagy nem értékelte a fellebbezésben hivatkozott

körülményeket. Ennek során elkülönülten vizsgálta az objektív és szubjektív körülmények értékelésének jogszerűségét.

[19] Az objektív szempontok körében az átalány-kártérítés összecszerűségénél a megszüntetés módjának, az alperesnél fennállt közszolgálati jogviszony időtartamának, a munkanélküli (jövedelem nélküli) időszak hosszának volt jelentősége. E körben helytállóan hivatkozott az alperes a fellebbezésében arra, hogy a társadalombiztosítási jogszerzés nem értékelhető az átalánykártérítés során, mivel a jövőbeni társadalombiztosítási jogosultság előre nem prognosztizálható sem összecszerűségi, sem jogosultsági szempontból. A társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságot, az ellátások összegének számítási módját a társadalombiztosítás speciális szabályai állapítják meg, melyek miatt általánosságban nem lehet kijelenteni azt, hogy a biztosítási időszak egy részének kiesésével a jövőben ezen juttatás (nyugdíj, táppénz, egyéb ellátás) csökkenne, vagy a felperes attól elesne. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ezen megállapítását megalapozatlannak találta, azt az átalánykártérítés összegének meghatározásánál mellőzte.

[20] Az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a felperes a közszolgálati jogviszonya megszűnését követően jövedelemben nem részesült, és a megélhetése hónapokon át nem volt biztosítva. Ilyen körülményre a felperes nem hivatkozott és erre vonatkozóan az elsőfokú bíróság sem folytatott le bizonyítást. Ezért a másodfokú bíróság az objektív mérlegelés során ezen körülményt sem vette figyelembe, csupán azt a tényt, hogy a felperes a megszűnt közszolgálati jogviszonyát követően, 2021. július 1-jével új foglalkoztatási jogviszonyt létesített.

[21] Súlytalan volt az alperes hivatkozása azzal kapcsolatban, hogy az elsőfokú bíróságnak érdemrölegelést kellett volna végeznie, mivel az átalánykártérítésnek nem az a rendeltetése, hogy a jogviszony megszüntetésével kapcsolatban a feleknél jelentkező esetleges károkat összemérje, hanem az, hogy a munkavállalót az őt ért jogsérelem miatt kompenzálja. Alapítanul hivatkozott az alperes arra is, hogy a felperesnek azért jár két havi illetménynek megfelelő kártérítési összeg, mert a jogviszonya a felmentéssel két hónap elteltével megszűnt volna. Az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes közszolgálati jogviszonyát, a Kttv. 193. § (5) bekezdése szerint az átalánykártérítés megállapításánál kizárólag ezen ténynek van jelentősége, egyéb feltételezett körülménynek nincs.

[22] Az átalánykártérítés megállapításánál az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki a jogszabályi középértékből, azonban annak számításánál az objektív körülményeket a fentiekben kifejtettekre tekintettel okszerűtlenül, vagy egyáltalán nem értékelte. E körben a másodfokú bíróság kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes közszolgálati jogviszonya az alperesnél mindössze néhány hónapig állt fenn, továbbá annak, hogy a jogviszony megszüntetésére a próbaidő időszaka alatt került sor. Emellett értékelte azt a körülményt is, hogy a felperes három hónap elteltével új foglalkoztatási jogviszonyt tudott létesíteni, azaz a munkanélküli időszak viszonylag rövid időtartamú volt.

[23] Nem értett egyet a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felperes jogviszonyának megszüntetése kirívóan jogszabályellenes lett volna. A perbeli esetre a Kttv. tételes rendelkezést nem tartalmaz, annak jogszerűségének megítélése mélyebb jogértelmezést igényelt. A jogszabályellenesség kirívó jellege azon esetekben állapítható meg elsősorban, amikor a munkáltató az egyértelműen felismerhető és értelmezhető tételes jogi rendelkezéssel ellentétes (jogellenes intézkedést) tesz. Jelen ügy kapcsán ezen körülmény nem volt megállapítható.

[24] A szubjektív szempontoknál a felperes az alperessel fennállt köztisztviselői jogviszonyát megelőző hivatásos szolgálati viszonyban töltött több éves életpályája megszakítására hivatkozott, valamint arra, hogy a közszolgálati jogviszonya megszűnését követően csak a munkavállalónak kisebb fokú védelmet nyújtó Mt. hatálya alá tartozó foglalkoztatási jogviszonyt tudott létesíteni. Az elsőfokú bíróság a kártérítés vonatkozásában az életpálya megszakadásának helytállóan nem tulajdonított jelentőséget, mint ahogy annak sem, hogy a felperes az új foglalkoztatási jogviszonyában az Mt. hatálya alá került. Az egyes foglalkoztatási jogviszonyokból származó, jogszabályok által meghatározott előnyök és hátrányok nem szolgálhatnak a jogviszony megszüntetéséből származó kártérítés alapjául.

[25] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (2) bekezdése alapján, az indokolás részbeni megváltoztatásával, kiegészítésével és pontosításával megváltoztatta és az átalánykártérítés összegét a felperes 6 havi illetményének megfelelő összegre, azaz 2.875.800 forintra leszállította.

[26] A megváltoztató döntés folytán a felperes 50%-os arányú pernyertességéhez igazodóan az elsőfokú eljárásban a javára megállapított perköltség összegét a Kp. 99. § (3) bekezdés 35. § (1) bekezdés alapján alkalmazandó Pp. 82. §-a, 83. § (2) bekezdése alapján leszállította. A felperes az elsőfokú peres eljárásban perköltséget kért, amit a Pp. 81. § (2) bekezdése és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletre (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1) bekezdésére utalással számított fel. Az elsőfokú bíróság a felperes által felszámított összeget az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján mérsékelte. A másodfokú bíróság a megváltoztató döntés folytán a felperest megillető elsőfokú perköltség összegét a pernyertességhez - pervesztességhez igazodó mértékében leszállította.

[27] Az alperes a másodfokú eljárásban 381.000 Ft perköltséget számított fel, melyet az ítéltábla pernyertesség-pervesztesség arányát figyelembevéve, valamint az IM rendelet 2. § (2) bekezdését alkalmazva, a másodfokú eljárásban kifejtett jogi munkára, valamint arra tekintettel, hogy tárgyaláson kívül járt el, 110.000 forintban határozott meg. A fellebbezés részbeni eredményessége folytán a felperes a Kp. 99. § (3) bekezdés és 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 83. § (2) bekezdésének megfelelően ezen összeg megtérítésére köteles.

[1] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján, míg a felperes a munkavállalói költségkedvezmény folytán teljes személyes illetékmentességben részesül, ezért a feljegyzett, az Itv. 39. § (1) bekezdése szerinti illetékalap után a kereseti és a 46. § (1) bekezdés szerint számított fellebbezési eljárási illetéket a Kp. 99. § (3) bekezdése és 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 95. § (1) bekezdés c) pontja, és a Pp. 102. § (1), (6) bekezdéseire figyelemmel az állam viseli.

[28] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2024. február 6.

dr. Kecskés Zsófia s.k.	dr. Szeles Balázs György s.k.	dr. Koós Szabolcs s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró